

Bestandsplan for

VILLREIN

i

Reinheimen-Breheimen villreinområde

2021 – 2022 - 2023

Vedteke av

Reinheimen-Breheimen villreinutvalg, 23.04.2021

og

Villreinnemnda for Reinheimen-Breheimen, 23.04.2021

1 Bakgrunn for planen

Hjorteviltforskrifta sett rammer for kva ein bestandsplan skal innehalde:

§ 27. Bestandsplan for villrein

Villreinnemnda kan godkjenne en flerårig, maksimalt femårig, bestandsplan utarbeidet av villreinutvalg/grunneier-sammenslutning. Bestandsplanen skal som hovedregel omfatte hele villreinområdet, og inneholde mål for bestandsstørrelse og -utvikling, årlig avskytingsplan fordelt på alder og kjønn, oversikt over hvilke bestandsdata som skal samles inn og hvilke tiltak som er planlagt gjennomført. Hvis det oppstår vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan, eller vesentlige uforutsette endringer i bestanden i løpet av planperioden, kan villreinnemnda beslutte at ny bestandsplan skal utarbeides.

§ 31 Fellesjaktavtaler for villrein

Fellingstillatelse gitt til ett vald kan benyttes i andre vald i villreinområdet, eller andre vald i villreinområder med felles bestandsplan, i hele eller en nærmere angitt del av jaktperioden. Dette forutsetter skriftlig avtale som viser hvilke vald og hvilke perioder fellesjaktavtalen gjelder for.

Iht § 27 får alle vald som sluttar seg til bestandsplanen tildelt årlege fellingsløyver som valfrie dyr. Dette gir valda fordelar ved at t.d. feilskytingar kan bli ordna gjennom privatrettslege jaktavtaler. Det gir og valda betre moglegheiter til å fordele villreinkvota etter ein eigen vald avskytingsmodell med t.d. vektgrenser.

Skriftlege fellesjaktavtaler (iht § 31) gjer at villreinutvalet kan kanalisere jaktuttaket til dei områda som bør ha det største uttaket i høve til bestand- og beiteforhald.

Saman med bestandsplanen blir det sendt ut eit brev til alle vald med oppmoding om å slutte seg til bestandsplanen. For at villreinutvalet skal kunne styre jaktuttaket dit dei ynskjer blir det samstundes sendt ut avtale om fellesjakt mellom alle vald innan villreinområdet. Dette betyr at eit villreinkort er gyldig over heile villreinområdet i høve til offentlege reglar. Det er da opp til villreinutvalget / rettshavar å eventuelt sette grenser for kvar dei einskilte korta kan bli brukt.

2 Målsetting

1. Villreinstamma skal vere tilpassa bereevna til leveområdet.
2. Villreinstamma skal ha ein biologisk forsvarleg kjønns- og aldersstruktur og oppretthalde sin naturlege genetiske variasjon.

Dagens bestandstorleik blir vurdert å vera godt tilpassa beitegrunnlaget. Tidlegare beitetakseringar har konkludert med tilstrekkeleg beite for fleire dyr dersom dyra tek i bruk heile arealet. Derfor har det vore forsøkt med ei større stamme tidlegare, men det gav dårleg resultat på kondisjonsutvikling og beiteslitasje. Dyra utnyttar ikkje heile arealet, men har konsentrert beitebruk, særleg i vinterhalvåret. For om lag ti år sidan var stamma på søraust noko større enn i dag. Det er eit mål om å få ein større del av reinsdyra til å trekke inn i Luster kommune, det var derfor forsøkt å auke stamma på søraust i ein periode. Det er særleg bukkane som trekker lengst og som i størst grad tek i bruk "nye" område. Vinterstamma var oppe i 620 dyr vinteren 2013. Det er neppe beitegrunnlag for ei så stor stamme over mange år

om arealbruken ikkje blir endra. Stammestorleiken er derfor noko redusert etter dette og er no nede på rundt 500 dyr. Målet er å kome enno litt lengre ned. Dette er også eit ledd i å bidra til mindre risiko for samanblanding mellom tamrein og villrein på Lomseggen. Mindre overlappende arealbruk vil også bidra til mindre sjans for smittespreiing og er eit moment forvaltninga bør vurdere slik situasjonen er i dag. I ein situasjon utan CWD og mindre risiko for samanblanding med tamrein er det ynskjeleg med utveksling mellom ulike villreinstammar for å gjere dei meir robuste iht genetisk variasjon.

Det blir lagt opp til naturleg kjønnsamansetning, det vil si om lag lik fordeling av hodyr og hanndyr i stamma. Ein kan oppnå større produktivitet ved å auke andelen hodyr, men det kan gi negativt utslag på stabilitet og genetisk variasjon. Store bukkar er viktige for å unngå sein brunst og forsinka kalving. Andel bukkar som reproduserar påverkar effektiv bestandsstorleik. Mange hanndyr i stamma vil bidra til større konkurranse mellom bukkane i paringstida og mindre sjans for ei simle til å pare seg med ein bukk i nær slekt. Større utval er ein buffer mot innavl. Bukkane har meir ekstensiv arealbruk og utnytter habitatet betre. Det er ofte bukkane som fyrst nyttar tidlegare brukte villreinareal. Det er normalt stor variasjon i kalvetilvekst frå år til år. Ein stamme som inneheld mykje unge dyr vil derfor vera meir ustabil iht til bestandstorleik. Ein god andel eldre bukk vil gje ein stamme med meir pårekleleg storleik frå år til år. Sjølv om det er fleire fordelar med ein høg andel bukk i stamma, bør ein likevel avgrense mengda returbukk. Dei har relativt stort fôrforbruk og bidreg i liten grad til produktivitet i stamma, dei bør derfor bli teke ut.

Slaktevekt for kalv er ein av vurderingsparameterane i samband med kvalitetsreforma for villrein. Slaktevekt har synt ei svakt fallande trend dei siste åra. Det kan ha fleire årsakar, men noko reduksjon i talet på dyr er eit aktuelt tiltak. I tillegg er det fornuftig å legge opp til ei avskyting der uttak av dyr med dårleg kondisjon blir premiært. I denne planperioden ynskjer ein eit system som bidreg til felling av små kalvar.

I løpet av planperioden er det sett bestandsmål for vinterstamma. Det er ikkje forventa at vinterstamma skal halde seg innanfor dette intervallet alle år. Ved avvik eit år skal ein forsøke å tilpasse uttaket slik at stammestorleik vil nærme seg målet att. Innan Breheimen er bestandsmålet redusert noko iht dei førre periodane. For å auke sjansen for å reetablere villrein i Luster har sørauststammen vore høg i ein tiårsperiode. Vinterstamma var i fleire år rundt 600 dyr, men er nå ned att på under 500. Ein høg stamme vil truleg auke sjansen for at nokre fleire dyr vil trekke til Luster. Samstundes vil det kanskje også føre til at nokre fleire dyr går inn på tamreinområdet. Ut i frå beitegrunnet har truleg talet på dyr vore litt for høgt i denne perioden.

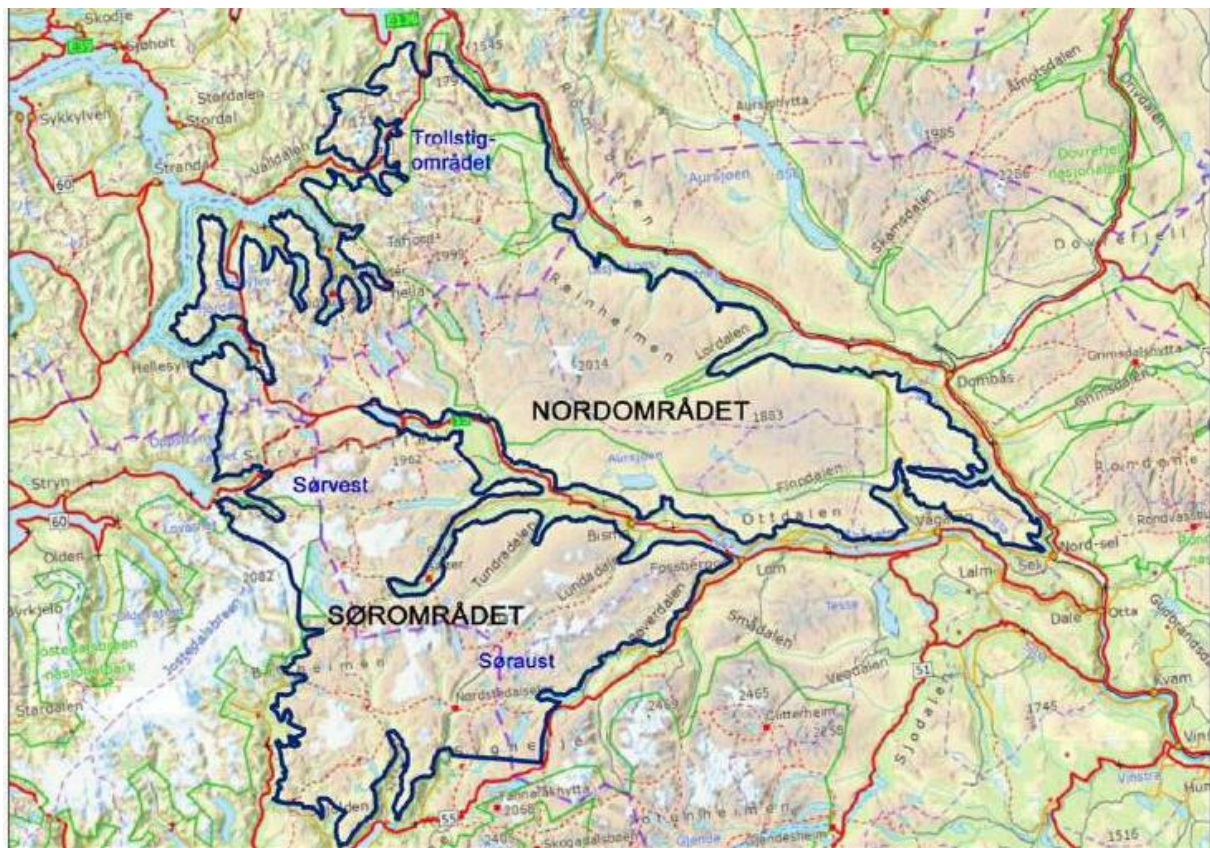
Reinheimen:	1800 - 1900 dyr
Breheimen søraust:	400 - 450 dyr
Breheimen sørvest:	250 - 300 dyr

3 Villreinområdet

Reinheimen-Breheimen villreinområde består av 27 godkjente vald innan 10 kommunar fordelt på tre fylker.

Reinheimen-Breheimen villreinområde ligg innan dei vestlegaste delane av Gudbrandsdalen og tilstøytande fjellstrok vest for vasskiljet. I grove trekk blir området avgrensa av elvane Gudbrandsdalslågen og Rauma (N), Trollstigvegen - Ørnevegen - Videseter - Jostedalsvegen (V), Jostedalen - Nørstedalen - Lom grense - Ottavatnet (S), og Vågåmo. Jaktmessig er villreinområdet delt i to einingar av Ottavassdraget, som dannar ein aust-vest akse mellom Vågåmo og Geirangerfjellet. Reinheimen omfattar store delar av kommunane Skjåk, Lom, Vågå, Dovre, og Lesja (Innlandet), samt Rauma, Fjord og Stranda (Møre og Romsdal). Breheimen omfattar resten av Skjåk kommune, samt deler av Luster og Stryn. Reinheimen har eit teljande areal på 3.047.553 da og Breheimen eit teljande areal på 1.447.074 da. Totalt heile Reinheimen-Breheimen villreinområde har eit teljande areal på 4.494.627da.

I periodar har det og vore drive tamreindrift innan villreinområdet. Dette førte til at det meste av villreinen forsvann etter 1930. Det siste tamreinlaget, A/L Trio tamreinlag, vart avvikla i 1964. Etter det klarte ein å organisere grunneigarinteressene slik at ein i heile området fekk eit samanhengande villreinområde. Fyrste året det vart opna for jakt var i 1967 og sidan har det vore jakta villrein i Reinheimen-Breheimen kvart år. Utstrakt bruk av jaktavtaler og overgangsordningar har ført til høg fellingsprosent og betre forvaltning.

Figur 1: Oversiktskart over Reinheimen-Breheimen villreinområde.

4 Bestandsvurdering

Reinheimen-Breheimen villreinutval utfører dei fleste år teljingar av vinterstamma. Dei siste åra har teljingane vore utført frå helikopter. Resultata er vist i tabellen under.

Tabell 1: Vinterteljing villrein.

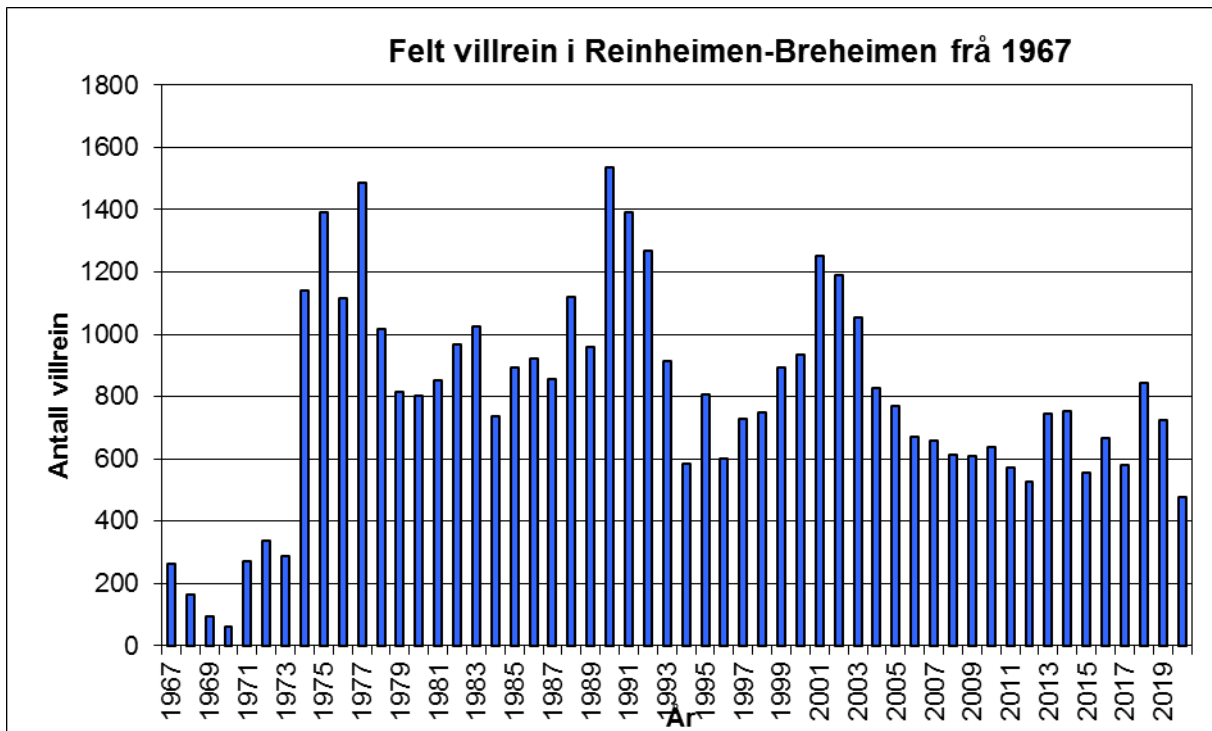
Vinter	Breheimen SØ		Breheimen SV		Reinheimen		Trollstigreien		Sum
2007	400	Bakketel.	250	Beregnet	1760	Beregnet			2410
2008	393	Flytell	252	Flytell	1746	Flytell			2391
2009	508	Flytell	227	Flytell	1647	Flytell	50		2432
2010	550	Flytell	214	Flytell	1698	Flytell	31	Bakketel.	2493
2011	591	Flytell	243	Flytell	1657	Flytell	50	Bakketel.	2541
2012	584	Flytell	261	Flytell	1880	Flytell	40	Estimert	2765
2013	620	Flytell	275	Flytell	1870	Flytell	25	Estimert	2790
2014	589	Flytell	243	Flytell	2005	Flytell	20	Estimert	2857
2015	Ikkje utført teljing								
2016	568	Flytell	215	Flytell	2098	Flytell	20	Estimert	2901
2017	551	Flytell	281	Flytell	1941	Flytell	25	Estimert	2798
2018	550	Flytell	230	Flytell	2266	Flytell	32	Bakketel.	3078
2019	535	Flytell	380	Flytell	2032	Flytell	25	Estimert	2972
2020	488	Flytell	321	Flytell	1936	Flytell			2745
2021	510	Flytell	290	Flytell	2063	Flytell			2863

Målsettinga er naturleg fordeling mellom hanndyr og hodyr i stamma. Avskytinga ser ut til å ha vore bra med tanke på å oppnå dette målet – sjå tabellen under.

Tabell 2 syner avskyting fordelt på kjønn og alder innan Reinheimen-Breheimen villreinområde.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tildelt totalt	880	999	1025	1000	975	925	925	1125	1000	750
Felt Hannkalv	107	73	134	127	93	105	95	150	131	65
% Hannkalv	54 %	48 %	54 %	52 %	57 %	51 %	59 %	52 %	53 %	47 %
Felt Hokalv	90	78	115	119	70	101	66	137	114	72
% Hokalv	46 %	52 %	46 %	48 %	43 %	49 %	41 %	48 %	47 %	53 %
Felt Hanndyr 1,5 år	30	47	29	42	30	40	29	41	32	29
Felt Hodyr 1,5 år	20	19	23	21	28	24	18	35	23	19
Felt Hanndyr Eldre	173	157	217	217	148	201	193	245	204	171
Felt Hodyr Eldre	151	154	227	227	187	197	180	234	220	123
Felt totalt	571	528	745	753	556	668	581	842	724	479
Felt tot ≥ 1,5 år	374	377	496	507	393	462	420	555	479	342
Fellingsprosent	65 %	53 %	73 %	75 %	57 %	72 %	63 %	75 %	72 %	64 %
% Hanndyr totalt	54 %	52 %	51 %	51 %	49 %	52 %	55 %	52 %	51 %	55 %
% Hodyr totalt	46 %	48 %	49 %	49 %	51 %	48 %	45 %	48 %	49 %	45 %
% Hanndyr ≥ 1,5 år	54 %	54 %	50 %	51 %	45 %	52 %	53 %	52 %	49 %	58 %
% Hodyr ≥ 1,5 år	46 %	46 %	50 %	49 %	55 %	48 %	47 %	48 %	51 %	42 %

Fellingsstatistikken for Reinheimen-Breheimen viser stor variasjon i talet på felte dyr.

Figur 2: Fellingsstatistikk innan Reinheimen-Breheimen villreinområde frå 1967 - 2020

5 Avskyting

Tabell 3 syner avskytingsmodellen for dei neste tre åra.

Korttype	2021-2023
Kalv	40 %
Simle / Bukk u. 40 kg	25 - 30 %
Bukk u. 50 kg	5 - 10 %
Fritt dyr	20 - 25 %

I denne planperioden vil ein fortsette med same modell som i førre periode. Det kan bli mindre årlege justeringar i avskytingsmodellen med tanke på prosentvis fordeling mellom dei ulike kategoriane.

I retningslinjene til hjorteviltforskrifta er det skrive fylgjande om årlege kvotesøknader:

Selv om det foreligger godkjenning av en flerårig bestandsplan, skal villreinnemnda vedta fellingskvote årlig, samt sende ut fellingstillatelsene årlig.

Det vil vera årleg kvotesøknad som legg grunnlaget for årleg fellingskvote.

Tabell 4 syner kvotestorleik i dei førre planperiodane.

Kvote	Reinheimen	Breheimen søraust	Breheimen sørvest	Sum
2012	700	240	60	1000
2013	675	275	75	1025
2014	700	245	55	1000
2015	700	220	55	975
2016	725	185	15	925
2017	725	200	50	975
2018	900	185	40	1125
2019	700	171	129	1000
2020	500	168	82	750

Forventa fellingsprosent:

Reinheimen: 64 % (snitt dei siste ti åra)

Breheimen søraust: 71 % (snitt dei siste ti åra)

Breheimen sørvest: 85 % (snitt dei siste ti åra)

For å oppnå måla i planen må avskytinga vera ganske lik på hann- og hodyr. Det har vore noko diskusjon rundt val av bukk u/50 kg kontra klyftbukk. Det er særleg i ein stamme med ein stor andel returbukk at bruk av klyftbukk kan vera hensiktsmessig.

Det er ynskjeleg at avskytingsmodellen bidreg til at jegerane tek ut mindreverdige dyr og sparar gode produksjonsdyr. Dei siste åra har det vore melding om fleire små kalvar. Det vil vera god forvaltning om desse blir teke ut. Gjennom jaktavtalen vil ein prøve ut eit system i neste planperiode der jegerane som feller spesielt små kalvar kan sleppe å ta dyret på villreinkortet. Mange jegerar ser ut til å felle det fyrste dyret dei får tak på som passar til deira kategori. Men ein bør likevel prøve å legge opp til eit system der god jaktseleksjon blir premiært.

6 Tildeling av fellingsløyver

Vald som har gjeve skriftleg tilslutning til bestandsplanen får tildelt fellingsløyve som valfrie dyr. Øvrige vald etter § 29.

For både Reinheimen og Breheimen blir det satt av nokre oppsynskort. Dette blir teke frå totalkvota i Reinheimen og Breheimen og belastar derfor kvart vald likt.

Teljingar og observasjonar viser at arealbruken til villrein er ulikt fordelt mellom dei ulike valda. Dette ligg til grunn for at areal blir vekta ulikt innan forskjellige geografiske soner. I tillegg eksisterer det fleire privatrettslege jaktavtaler der løyve utstett på eit vald kan nyttas innan fleire andre vald. Ein føresetnad for fleire av desse avtalene er ulik tildeling innan forskjellige geografiske soner. Ved jakt på eit anna vald enn det fellingsløyvet er utstett på, er det krav om skriftleg fellesjaktavtale som syner kva vald og kva periode avtala gjeld for.

	Kvotandel	Fordeling
Innlandet	85 %	Fordeling iht areal mellom valda innan Innlandet
Rauma	8 %	Fordeling iht areal innan Rauma
Fjord	5,5 %	Fordeling iht areal innan Fjord
Stranda	1,5 %	Fordeling iht areal innan Stranda
Sum	100 %	
Skjåk	75 %	Eit vald
Stryn	7 %	Eit vald
Luster	18 %	Eit vald
Sum	100 %	

Inndeling i jaktområder – jaktavtaler

Reinheimen - Møre og Romsdal					
Vald nr.	Vald	Kommune	Jaktområde	Jaktavtale med	Areal (da)
1	Geiranger grunneigarlag	Stranda	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	94871
2	Geiranger Aust jaktområde	Stranda	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	56237
	Totalt Stranda				151108
3	Valldal Villreinområde	Fjord	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	256181
4	Muldal jaktområde	Fjord	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	33498
5	Øvre Rødal-Kaldhusseter	Fjord	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	98971
6	Nedre Rødal jaktområde	Fjord	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	65529
27	Herdalen grunneigarlag	Fjord	Skjåk Reinheimen	Skjåk Almenning	30014
	Totalt Fjord				484194
7	Voll statsallmenning	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	19548
8	Grytten statsallmenning	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	135378
9	Tunga sameie	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	73731
10	Kabben og Hånådalen grunneierforeining	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	57435
11	Fremmerbrøste sameige	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	72357
12	Øverdalen grunneierlag	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	19811
13	Medalen grunneigarlag	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	24425
14	Vermedalen jaktområde	Rauma	Lesja Reinheimen	Lesja Fjellstyre	35462
	Totalt Rauma				438146
	Totalt alle vald i M & R				1073447
Reinheimen - Innlandet					
Vald nr.	Vald	Kommune	Jaktområde	Jaktavtale med	Areal (da)
15	Lesjaskog heimrast	Lesja	Lesja Reinheimen	Samjaktavtale Lesja	146251
16	Lordalen statsallmenning	Lesja	Lesja Reinheimen	Samjaktavtale Lesja	512903
17	Lesja heimrast	Lesja	Lesja Reinheimen	Samjaktavtale Lesja	98353
18	Dovre vestsida grunneigarlag	Dovre	Lesja Reinheimen	Lesja fjellstyre	65348
19	Vågå fellesområde	Vågå	Fellesområdet Finndalen	Samjaktavtale Finndalen	99414
20	Finndalen statsallmenning	Lom	Fellesområdet Finndalen	Samjaktavtale Finndalen	244422
21	Vårdalen statsallmenning	Lom	Fellesområdet Finndalen	Samjaktavtale Finndalen	16356
22	Lia grunneigarlag	Lom	Fellesområdet Finndalen	Samjaktavtale Finndalen	35250
23	Skjåk Almenning, nord	Skjåk	Skjåk Reinheimen		755809
	Oppsynskvote				
	Total tildeling				1974106
Breheimen					
Vald nr.	Vald	Kommune	Jaktområde	Jaktavtale med	Areal (da)
24	Skjåk Almenning, sør	Skjåk	Skjåk sørøst / Skjåk sørvest		846894
26	Stryn statsallmenning m.fl.	Stryn	Skjåk sørvest	Skjåk Almenning	88390
25	Luster fellesområde	Luster	Skjåk sørøst	Skjåk Almenning	511789
	Oppsynskvote				
	Totalt				1447074